

Sygn. akt I KZP 23/13

POSTANOWIENIE

Dnia 18 grudnia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Przemysław Kalinowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Dorota Rysińska

SSN Włodzimierz Wróbel

Protokolant: Ewa Sokołowska

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Beaty Mik

w sprawie P. J.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 18 grudnia 2013 r.,

przedstawionego na podstawie art. 441 § 1 k.p.k. przez Sąd Okręgowy w S.

postanowieniem z dnia 24 września 2013 r., sygn. akt [...], zagadnienia prawnego

wymagającego zasadniczej wykładni ustawy:

“Czy w sytuacji, gdy skazany po odroczeniu wykonania kary na podstawie art. 151 § 1 k.k.w. na okres jednego roku, uzyskał następnie przewidziane w art. 152 k.k.w. warunkowe zawieszenie wykonania tej kary, a wykonanie kary warunkowo zawieszony zostało następnie zarządzone, możliwe jest ponowne odraczenie wykonania tej kary na podstawie art. 151 § 1 k.k.w. mimo, że była ona już odroczone łącznie na maksymalny okres jednego roku.”

postanowił:

odmówić podjęcia uchwały.

UZASADNIENIE

Zagadnienie przedstawione Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia w trybie przewidzianym w art. 441 § 1 k.p.k., powstało w następującej sytuacji procesowej.

Wyrokiem Sądu Rejonowego w G. z dnia 31 sierpnia 2010 r. sygn. akt [...] P. J. został skazany na karę łączną roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności za przestępstwa m.in. z art. 279 § 1 k.k., art. 244 k.k. oraz art. 178a § 1 k.k. i art. 244 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. Ponadto, orzeczono środki karne w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym – na okres 2 lat i obowiązku naprawienia szkody wyrządzonej jednym z przestępstw skierowanych przeciwko mieniu – solidarnie z drugim współoskarżonym. Powyższe orzeczenie uprawomocniło się w dniu 8 września 2010 r. bez postępowania odwoławczego i w dniu 21 września 2010 r. zarządzono wykonanie wyroku, wzywając jednocześnie skazanego do stawienia się w zakładzie karnym w dniu 7 października 2010 r.

Tymczasem, w dniu 13 września do Sądu Rejonowego w G. wpłynął wniosek opatrzony imieniem i nazwiskiem skazanego P. J. o odroczenie wykonania kary w niniejszej sprawie, skierowany do prezesa tegoż sądu. Uzasadniono go podjęciem pracy i nauki oraz chęcią niesienia pomocy finansowej rodzinie i spłaty długów. Postanowieniem z dnia 5 października 2010 r. Sąd Rejonowy w G. na podstawie art. 151 § 1 k.k.w. odroczył na okres 4 miesięcy – do dnia 5 lutego 2011 r. – wykonanie kary pozbawienia wolności orzeczonej w sprawie [...]. Skazany w dniu 10 stycznia 2011 r. złożył następny wniosek o odroczenie wykonania kary na dalszy okres, który to wniosek został uwzględniony postanowieniem Sądu Rejonowego w G. z dnia 27 stycznia 2011 r., przedłużającym odroczenie wykonania kary do dnia 5 czerwca 2011 r. Kolejny wniosek skazanego, złożony w dniu 11 maja 2011 r. – także znalazł aprobatę Sądu i postanowieniem z dnia 14 czerwca 2011 r. odroczone wykonanie kary pozbawienia wolności do dnia 5 października 2011 r. – każdorazowo z powołaniem się na podstawę przewidzianą w art. 151 § 1 k.k.w. Następnie, pismem z dnia 9 sierpnia 2011 r. zawiadomiono skazanego o obowiązku stawienia się w zakładzie karnym w dniu 6 października 2011 r. w celu odbycia kary w sprawie [...].

W dniu 15 września 2011 r. obrońca skazanego P. J. wystąpił do Sądu Rejonowego w G. z wnioskiem o zastosowanie instytucji przewidzianej w art. 152 k.k.w. i warunkowe zawieszenie wykonania kary pozbawienia wolności wymierzonej

w niniejszej sprawie. Uwzględniając ten wniosek, Sąd Rejonowy w G. postanowieniem z dnia 20 października 2011 r., na podstawie art. 152 § 1 k.k.w., warunkowo zawiesił wykonanie kary pozbawienia wolności wymierzonej P. J. na okres 5 lat próby, oddając skazanego pod dozór kuratora. Wobec braku zaskarżenia przez strony, postanowienie to uprawomocniło się w dniu 2 listopada 2011 r. i od tego terminu biegł okres próby.

Wobec kolejnego skazania P. J. przez Sąd Rejonowy w G. wyrokiem z dnia 19 czerwca 2012 r. w sprawie [...] na karę 3 miesięcy pozbawienia wolności za przestępstwo określone w art. 244 k.k. kurator sądowy wystąpił z wnioskiem o zarządzenie wykonania kary pozbawienia wolności warunkowo zawieszanej w sprawie [...]. Sąd Rejonowy w G., postanowieniem z dnia 28 marca 2013 r., na podstawie art. 75 § 1 k.k., zarządził wykonanie kary pozbawienia wolności orzeczonej w niniejszej sprawie.

Zażalenie na to postanowienie zostało wniesione przez skazanego, ale Sąd Okręgowy w S. postanowieniem z dnia 11 czerwca 2013 r., utrzymał je w mocy. Odnotować przy tym należy, że żaden z tych sądów nie orzekł o wstrzymaniu wykonania kary do czasu rozstrzygnięcia zażalenia (art. 9 § 4 k.k.w.). Zanim, dopiero w dniu 1 lipca 2013 r., nastąpiło wezwanie skazanego do stawiennictwa w zakładzie karnym celem odbycia kary, P. J. zwrócił się o ponowne odroczenie wykonania kary orzeczonej w sprawie [...], uzasadniając to zaawansowaną ciążą konkubiny, z którą zamieszkał, wysokością kosztów wynajmowanego wspólnie mieszkania, potrzebą wsparcia finansowego rodziców oraz zaciągnięciem pożyczek bankowych. Sąd Rejonowy w G. postanowieniem z dnia 25 lipca 2013 r., na podstawie art. 151 § 1 k.k.w., uwzględnił ten wniosek i odroczył skazanemu wykonanie kary. Swoje rozstrzygnięcie uzasadnił wskazaniem, że skazany jest jedynym żywicielem rodziny, a odroczenie wykonania kary pozbawienia wolności posłuży zapewnieniu właściwej pomocy konkubinie tuż po urodzeniu dziecka oraz zgromadzeniu niezbędnych środków finansowych na utrzymanie obojga podopiecznych w okresie 3 miesięcy po porodzie. To ostatnie postanowienie zostało zaskarżone przez prokuratora, który zakwestionował uwzględnienie wniosku o odroczenie wykonania kary w oparciu o przesłanki wskazane w motywach orzeczenia bez sprawdzenia prawdziwości twierdzeń skazanego zamieszczonych we wniosku.

Sąd Okręgowy w S. postanowieniem z dnia 24 września 2013 r. sygn. akt [...] przedstawił Sądowi Najwyższemu, na podstawie art. 441 § 1 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k.w., zagadnienie prawne, sformułowane na wstępie, wyrażając zarazem przekonanie, że sytuacja procesowa w niniejszej sprawie wskazuje na potrzebę dokonania zasadniczej wykładni ustawy. Wątpliwości sądu występującego z tzw. pytaniem prawnym powstały na tle postanowienia Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 27 września 2010 r. sygn. II AKzW 877/10 (LEX Nr 777038), w którym wyrażono pogląd, że możliwe jest kilkakrotne zawieszanie wykonania kary pozbawienia wolności na podstawie art. 152 k.k.w., jeżeli każdorazowo, przed podjęciem decyzji w tym przedmiocie, skazany korzystał co najmniej z rocznego odroczenia wykonania kary, o ile zachodzą uzasadnione podstawy do sformułowania po raz kolejny pozytywnej prognozy społeczno-kryminologicznej. Z takiego stwierdzenia wyprowadzono wniosek, że Sąd wydający powyższe orzeczenie dopuścił możliwość ponownego odroczenia wykonania kary, co do której nastąpiło najpierw warunkowe zawieszenie wykonania na podstawie art. 152 k.k.w., a następnie zarządzono jej wykonanie. Takie odczytanie stanowiska Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu prowadzi do uznania za możliwe badanie warunków formalnych do warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności po raz kolejny. Sąd zwracający się o rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego, ma poważne i uzasadnione wątpliwości co do trafności tego poglądu, ale uznał, że w przedstawionej kwestii konieczne jest zajęcie stanowiska przez Sąd Najwyższy, który dotychczas nie miał okazji wypowiedzieć się w tej materii. Na koniec swego wystąpienia, sąd występujący z inicjatywą dokonania wykładni zauważa, że z punktu widzenia podniesionego zagadnienia pewne znaczenie mogły mieć nowelizacje prawa karnego wykonawczego, do jakich doszło w wyniku uchwalenia ustaw: z dnia 5 listopada 2009 r. (Dz. U. Nr 205, poz. 1589) i z dnia 9 października 2009 r. (Dz. U. Nr 190, poz. 1475). Nie precyzuje jednak, jaki konkretnie wpływ na możliwość wielokrotnego odraczania wykonania kary poza granicami zakreślonymi dotychczas w przepisach, mogły mieć przywołane przez niego zmiany prawa karnego wykonawczego.

Prokurator Prokuratury Generalnej, odnosząc się do przedstawionego wystąpienia, wskazał na brak spełnienia wymaganych przez ustawę przesłanek wystąpienia z tzw. pytaniem prawnym i wniósł o odmowę podjęcia uchwały.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Należało w pełni podzielić stanowisko prokuratora Prokuratury Generalnej, w którym wskazano na brak ustawowych warunków do dokonania zasadniczej wykładni ustawy w tej sprawie przez Sąd Najwyższy w formie podjęcia uchwały. Jak już wielokrotnie podkreślano w orzecznictwie Sądu Najwyższego, a także w piśmiennictwie prawniczym dotyczącym materii uchwał podejmowanych na podstawie art. 441 § 1 k.p.k., ugruntowany jest pogląd, że wystąpienie sądu odwoławczego w tym trybie dopuszczalne jest tylko wówczas, gdy zachodzą rzeczywiste wątpliwości tego sądu co do wykładni prawa, których w ramach obowiązującej go samodzielności jurysdykcyjnej (art. 8 k.p.k.), nie jest w stanie rozstrzygnąć za pomocą powszechnie stosowanych metod wykładni. Natomiast, gdy sąd odwoławczy ma już wyrobiony pogląd w przedstawianej kwestii, to w istocie nie zmierza do uzyskania wykładni, lecz dąży do uzyskania swoistej aprobaty dla swego stanowiska.

Ponadto, tzw. pytanie prawne przedstawiane do rozstrzygnięcia w oparciu o ten przepis – m.in. musi stanowić zagadnienie prawne, a więc takie, które dotyczy ważnej kwestii związanej z wykładnią normy poddawanej interpretacji, a budzącej wątpliwości lub prowadzącej do rozbieżności w praktyce orzeczniczej, zwłaszcza gdy norma ta jest sformułowana w sposób niejasny lub wieloznaczny. Jeżeli natomiast treść przepisu nie budzi wątpliwości, to sama kwestia dopuszczalności jego zastosowania do określonej sytuacji występującej w sprawie, nie należy do kręgu zagadnień o jakich mowa w art. 441 § 1 k.p.k. Podobnie zresztą, przedmiotem pytania prawnego nie mogą być zagadnienia związane z ustaleniami faktycznymi, czy też oceną dowodów. Nie zyskują też akceptacji próby sięgania po ten instrument bez wcześniejszego poddania własnej analizie istniejącego orzecznictwa, jak również bez przedstawienia argumentów potwierdzających rzeczywiste istnienie różnych możliwości zinterpretowania konkretnej normy prawnej.

O konieczności uwzględnienia tych wszystkich uwarunkowań przy formułowaniu zagadnienia prawnego przedstawianego na podstawie art. 441 § 1 k.p.k., świadczy ustabilizowane od lat i bogate orzecznictwo Sądu Najwyższego, które w tej materii pozostaje aktualne również obecnie (por. uchwały SN: z dnia 25 kwietnia 1996 r. I KZP 6/96 OSNKW 1996, z. 5-6, poz. 24, z dnia 16 listopada 2000 r.

I KZP 35/2000 OSNKW 1996, z. 11-12, poz. 92, a także postanowienia: z dnia 29 czerwca 2010 r. I KZP 6/10, OSNKW 2010, z. 8, poz. 65, z dnia 21 lipca 2011 r. I KZP 6/11, OSNKW 2011, z. 8, poz. 66, z dnia 20 czerwca 2013 r. II KZP 3/13 OSNKW 2013, z. 8 poz. 63, a także inne liczne, powoływane już wielokrotnie judykaty).

Niedopuszczalność zwracania się do Sądu Najwyższego z pytaniami mającymi na celu udzielenie odpowiedzi, jak rozstrzygnąć konkretną sprawę, albo o zajęcie stanowiska co do kwestii, która nie była wcześniej przedmiotem wypowiedzi najwyższej instancji sądowej, podkreślano także w literaturze prawniczej (zob. R.A.Stefański: Instytucja pytań prawnych do Sądu Najwyższego w sprawach karnych. Kraków 2001, s. 226 i nast. oraz przytoczone tam orzecznictwo i piśmiennictwo). Istnienie warunków uzasadniających dokonanie wykładni – i to o charakterze zasadniczym – przepisu wskazanego w pytaniu – musi być w każdym konkretnym wypadku wykazane i uzasadnione takimi wątpliwościami interpretacyjnymi, których sąd odwoławczy przedstawiający zagadnienie – nie jest w stanie samodzielnie wyjaśnić. Nie wystarczy natomiast ograniczenie się – jak to miało miejsce w tej sprawie – do wskazania, że uznanie za dopuszczalne ponownego odroczenia wykonania kary pozbawienia wolności, w odniesieniu do której wcześniej zastosowano instytucję przewidzianą w art. 152 k.k.w., a następnie zarządzone jej wykonanie na podstawie art. 75 § 1 k.k. – prowadzi do merytorycznego rozpoznania środka odwoławczego; natomiast brak podzielenia takiego stanowiska będzie powodował konieczność uchylenia zaskarżonego postanowienia Sądu I instancji i umorzenia postępowania. Jest bowiem oczywiste, że dopuszczenie lub wykluczenie możliwości ponownego rozpoznawania wniosku złożonego na podstawie art. 151 § 1 k.k.w., determinuje sposób postąpienia przez Sąd Okręgowy w S. Ma zatem realne znaczenie z punktu widzenia rozstrzygnięcia sprawy. Rzeczywisty wpływ zastosowania lub niezastosowania określonego przepisu na sposób procedowania przez sąd odwoławczy nie jest jednak wyłącznym kryterium wystąpienia do Sądu Najwyższego z inicjatywą przewidzianą w art. 441 § 1 k.p.k., ani nie oznacza, że decyzja w tym zakresie wymaga dokonania zasadniczej wykładni ustawy.

W niniejszej sprawie, jak trafnie podniósł to prokurator Prokuratury Generalnej w swoim wystąpieniu, nie została spełniona suma tych wymagań, które są

formułowane jako warunki niezbędne dla podjęcia przez Sąd Najwyższy uchwały będącej odpowiedzią na zagadnienie skierowane przez sąd odwoławczy. Przedstawiając motywy swojej inicjatywy w zakresie dokonania zasadniczej wykładni ustawy, Sąd Okręgowy w S. nawet nie wskazał wprost przepisu, który – w jego przekonaniu – budzi wątpliwości i wymaga dokonania pogłębionej interpretacji. Jest wprawdzie oczywiste, że zagadnienie, które stało się przedmiotem wystąpienia – w zasadniczej swej części – związane jest z regulacją zamieszczoną w przepisach art. 151 k.k.w. i art. 152 k.k.w., jednak zaprezentowane pytanie w swej istocie nie odnosi się do treści tych norm i nie przedstawia ewentualnych wątpliwości związanych z ich wykładnią, koncentrując swoją uwagę jedynie na kwestii dopuszczalności ich zastosowania w konkretnej sytuacji procesowej. Już to ustalenie stanowi przesłankę wystarczającą do odmowy podjęcia uchwały w tej sprawie.

Również część motywacyjna wystąpienia Sądu Okręgowego w S. nie zawiera jakiegokolwiek uzasadnienia problemów interpretacyjnych, jakie mogłaby wywoływać istniejąca regulacja. Brak jest zwłaszcza argumentów, które miałyby przemawiać za potrzebą rozważenia rozwiązania odmiennego od tego, jakie wydaje się preferować Sąd Okręgowy w S. Samo przywołanie jednostkowego poglądu wyrażonego przez Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w postanowieniu z dnia 27 września 2010 r. II AKzw 877/10, nie tworzy jeszcze stanu wątpliwości co do treści normy prawnej i potrzeby dokonywania jej wykładni. Odnotować trzeba bowiem, że również i w tym rozstrzygnięciu część motywacyjna koncentruje się na zagadnieniu możliwości wielokrotności stosowania instytucji przewidzianej w art. 152 k.k.w. Nie odnosi się natomiast w ogóle do przesłanek odroczenia wykonania kary pozbawienia wolności i warunków określonych w art. 151 § 1 k.k.w. Nie stanowi też żadnej podstawy do angażowania Sądu Najwyższego dla dokonania oceny trafności tego rozstrzygnięcia pod pozorem wykładni ustawy.

Analiza uzasadnienia postanowienia Sądu Okręgowego w S. prowadzi do wniosku, że ma on sprecyzowane stanowisko, co do tego, jak należy postąpić w istniejącej sytuacji procesowej. Powołując się na zasadę kreowaną przez przepis art. 151 § 3 k.k.w. – w powiązaniu z art. 151 § 1 k.k.w. – sąd ten słusznie zauważa, że istniejące unormowanie ustawowe nie zawiera w tym zakresie wyjątków (w aspekcie podniesionego zagadnienia), choć zarazem nie dostrzega możliwych konsekwencji zróżnicowania okresów odroczenia, wynikającego z dyspozycji art. 151 § 1 zd.

pierwsze i zd. drugie k.k.w. Wystarczy zestawić okres odroczenia przysługujący kobiecie ciężarnej lub osobie skazanej wychowującej samotnie dziecko do 3 lat po jego urodzeniu – z rocznym okresem wynikającym z art. 152 k.k.w., uprawniającym do ubiegania się o warunkowe zawieszenie wykonania kary pozbawienia wolności. Już w tym momencie widać bowiem, że wykorzystanie przez osobę skazaną okresu odroczenia w rozmiarze co najmniej jednego roku – o jakim mowa w art. 152 § 1 k.k.w. – nie pozbawia jej możliwości skutecznego ubiegania się o udzielenie dalszego odroczenia o ile zachodzi podmiotowa przesłanka wymieniona w art. 151 § 1 zd. drugie k.k.w.

W swoich wywodach Sąd Okręgowy zamieszcza też istotną, choć chyba nie docenioną przez siebie konstatację, że *„kara pozbawienia wolności, której wykonanie najpierw parokrotnie odroczone na okres roku, potem warunkowo zawieszono, a potem zarządzone, jest cały czas tą samą karą pozbawienia wolności, która nigdy nie była wykonywana”*. Przekształcenie – w wyniku zastosowania instytucji przewidzianej w art. 152 k.k.w. – bezwzględnej kary pozbawienia wolności w karę warunkowo zawieszoną, a następnie zarządzenie wykonania tej kary na podstawie art. 75 § 1 k.k., nie powoduje, że powstaje jakaś nowa kara, co do której „na nowo” otwierają się przesłanki określone w art. 151 § 1 k.k.w. Cały czas bowiem chodzi o tę samą karę, która nie została wykonana, orzeczoną tym samym wyrokiem skazującym i wymierzoną za ten sam czyn zabroniony.

Przedstawione okoliczności ostatecznie uzasadniały odmowę udzielenia Sądowi Okręgowemu w S. odpowiedzi w formie uchwały podjętej na podstawie art. 441 § 1 k.p.k.

Natomiast eksponowany w wystąpieniu tego Sądu, brak stanowiska Sądu Najwyższego w odniesieniu do przedstawionej materii, pomija w sposób oczywisty treść i znaczenie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2009 r. I KZP 32/08 (OSNKW 2009 z. 4 poz. 27), wyrażającej zasadę prawną, która – w interesującym tu zakresie – zachowała pełną aktualność. Wyrażono w niej pogląd, że *„łączny okres udzielonego kilkakrotnie odroczenia nie może, w żadnej sytuacji, przekroczyć roku od dnia wydania pierwszego postanowienia o odroczeniu, chyba że chodzi o kobietę ciężarną lub w okresie 3 lat po urodzeniu dziecka lub sprawowania nad nim opieki”*. W uzasadnieniu podkreślono, że wykładnia językowa art. 151 § 3 k.k.w. prowadzi do wniosku, iż chodzi tu tylko o „jedno” odroczenie. W

przepisie tym, określając łączny okres odroczenia, użyto bowiem liczby pojedynczej, a nie mnogiej (odroczeń), co oznacza, że jest to odroczenie podejmowane „na raty”. Skoro natomiast przepis art. 152 k.k.w. wiąże możliwość warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności z okresem trwania odroczenia jej wykonania, to jest oczywiste, że przepis ten odwołuje się do reguł i warunków stosowania tej instytucji sformułowanych w art. 151 k.k.w. Należą do nich zarówno sposób liczenia okresu odroczenia – „od dnia wydania pierwszego postanowienia w tym przedmiocie”, jak i maksymalne okresy tego odroczenia – „do roku”, a w wypadku „skazanej kobiety ciężarnej oraz osoby skazanej samotnie sprawującej opiekę nad dzieckiem /.../ do 3 lat po urodzeniu dziecka”.

Nie ma żadnych racji, aby odstępować od tego poglądu (wiążącego nota bene wszystkie składy orzekające Sądu Najwyższego – por. art. 61 § 6 i art. 62 § 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym – tekst jedn. Dz. U. z 2013 r. poz. 499), trzeba natomiast dostrzec jego konsekwencje. Jeżeli zatem łączne okresy odroczenia określone w art. 151 § 1 k.k.w. są nieprzekraczalne w odniesieniu do jednej i tej samej kary, to ich wyczerpanie dezaktualizuje zagadnienie dalszego odraczania tej kary. Właśnie uznanie, że jest to jedno odroczenie udzielane kilkakrotnie oraz zakreślony w ustawie czas trwania tego odroczenia wykonania kary, będą determinowały dopuszczalność dalszego orzekania w tym przedmiocie – również po zarządzeniu wykonania kary pozbawienia wolności, wcześniej warunkowo zawieszonyj w wyniku zastosowania instytucji przewidzianej w art. 152 k.k.w. Zwrócić natomiast trzeba po raz kolejny uwagę, że powołany przepis określa dwa różne okresy odroczenia w zależności od tego, czy jego podstawą są kryteria przedmiotowe – zd. pierwsze, czy też podmiotowe – zd. drugie. Jeszcze inaczej kształtują się te okresy w wypadku przewidzianym w art. 336 § 1 k.k., co na obecnym etapie nie wymaga jednak bliższej analizy.

Właśnie to zróżnicowanie może mieć znaczenie przy ustalaniu, czy w odniesieniu do konkretnego skazanego istnieje jeszcze hipotetyczna możliwość ponownego zrealizowania przesłanek wymaganych w art. 152 k.k.w. W piśmiennictwie dotyczącym omawianej materii zwraca się uwagę, że przepis art. 152 k.k.w. nie wprowadza żadnego ograniczenia związanego z wcześniejszym, obligatoryjnym zarządzeniem wykonania zawieszonyj kary pozbawienia wolności, jak to czyni np. art. 81 k.k., w którym ustawodawca zastrzegł, iż w razie odwołania

warunkowego zwolnienia ponowne warunkowe zwolnienie nie może nastąpić przed upływem roku od osadzenia skazanego w zakładzie karnym, a w wypadku kary 25 lat pozbawienia wolności lub kary dożywotniego pozbawienia wolności – przed upływem 5 lat. Natomiast uzasadnienie kolejnych decyzji o odroczeniu i następnie zastosowaniu art. 152 k.k.w., może wiązać się z zaistnieniem nowych okoliczności wskazujących na przemianę w osobowości i życiu skazanego, co w konsekwencji będzie przemawiało za przyjęciem pozytywnej prognozy dotyczącej jego przyszłego zachowania (R. Pietruszka: Warunkowe zawieszenie wykonania kary pozbawienia wolności na podstawie art. 152 k.k.w. [w:] S.Lelental, G.B. Szczygieł [red.]: X lat obowiązywania kodeksu karnego wykonawczego. Białystok 2009, s. 278-279). Tym samym, zdaniem Autorki, nie ma przeszkód formalnych do ponownej (czy nawet ponownych) decyzji o zastosowaniu wobec skazanego w/w instytucji. Odnotować jednak trzeba, że w wywodzie tym nie odniesiono się do ustawowo zakreślonych okresów odroczenia.

Przekonanie o dopuszczalności ponownego rozważania podstaw do warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności w oparciu o przepis art. 152 k.k.w., podzielają też niektórzy inni autorzy, jak np. K. Postulski, zauważając jednak, że wykorzystanie przez skazanego maksymalnego okresu, na który mogło być udzielone odroczenie wykonania kary, stanowi okoliczność wyłączającą postępowanie w tym przedmiocie i skutkującą koniecznością jego umorzenia (por. K. Postulski: Kodeks karny wykonawczy. Warszawa 2012, s. 610). Występują jednak także poglądy jeszcze bardziej liberalne, dopuszczające możliwość ubiegania się o odroczenie wykonania kary na podstawie każdej przesłanki przedmiotowej odrębnie, nawet już po wykorzystaniu maksymalnego okresu odroczenia na podstawie innej przesłanki (por. K. Nowicki: Odroczenie wykonania kary pozbawienia wolności. PiP 2010 Nr 12, s. 65, wcześniej również Zb. Hołda, K. Postulski: Kodeks karny wykonawczy. Gdańsk 2007, s. 501).

Niezależnie od oceny możliwości znalezienia normatywnego wsparcia dla tych poglądów, nie jest rzeczą Sądu Najwyższego komentowanie wypowiedzi pojawiających się w piśmiennictwie prawniczym. Warto natomiast odnotować stanowisko zaprezentowane w pisemnym wystąpieniu prokuratora Prokuratury Generalnej. Trafnie zwrócono w nim uwagę na istniejące w Kodeksie karnym wykonawczym inne rozwiązania prawne umożliwiające sądowi uwzględnienie

indywidualnych sytuacji, w których niezwłoczne wykonanie kary pozbawienia wolności – już po wykorzystaniu pełnych okresów odroczenia zakreślonych w art. 151 § 1 k.k.w. – nadal pociągałoby za sobą „zbyt ciężkie skutki” z punktu widzenia skazanego lub jego rodziny. Niewątpliwie bowiem, w wyjątkowych i szczególnie uzasadnionych wypadkach, przedłużająca się trudna sytuacja skazanego, będąca początkowo podstawą orzeczeń o odroczeniu wykonania kary pozbawienia wolności, może stać się również przesłanką zawieszenia postępowania wykonawczego, jako długotrwała przyczyna uniemożliwiająca jego prowadzenie (art. 15 § 2 k.k.w.).

Sumując zatem dotychczasowe uwagi należy wyrazić przekonanie, że niezależnie od innych argumentów (głównie natury aksjologicznej), które już w ocenie Sądu Okręgowego w S. przemawiały przeciwko pogładowi zezwalającemu na ponowne ubieganie się o odroczenie wykonania kary pozbawienia wolności warunkowo zawieszanej w wyniku wyczerpania rocznego okresu odroczenia jej wykonania, co do której następnie zarządzono jej wykonanie na podstawie art. 75 § 1 k.k., podstawowe znaczenie ma zasada wynikająca z treści art. 151 § 1 i § 3 k.k.w. – w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 240, poz. 1431). Obecna regulacja wyeliminowała dotychczasowe wątpliwości m.in. co do momentu rozpoczęcia biegu okresu odroczenia wykonania kary pozbawienia wolności przyjmując, że następuje to od dnia wydania pierwszego postanowienia w tym przedmiocie. Utrzymano też dotychczasowe rozwiązanie przewidujące możliwość kilkakrotnego udzielania odroczenia i jednocześnie nieco inaczej ukształtowano kolejny element wspomnianej zasady, przewidując, że łączny okres odroczenia nie może przekroczyć granic określonych w art. 151 § 1 k.k.w. Te ostatnie natomiast zróżnicowane zostały według dwóch kryteriów: przedmiotowego, tj. przyczyn opisanych w art. 151 § 1 zd. pierwsze k.k.w., upoważniającego do odroczenia kary na okres do roku oraz podmiotowego – wskazanego w art. 151 § 1 zd. drugie k.k.w., które umożliwia – w stosunku do określonej tam kategorii skazanych – odroczenie wykonania kary na okres do 3 lat po urodzeniu dziecka. Na uboczu można pozostawić natomiast odrębne unormowanie, które obowiązuje w związku z jeszcze innym kryterium podmiotowym, o jakim mowa w art. 336 § 1 k.k. i nast. Zagadnienie to nie dotyczy niniejszej sprawy, a z uwagi na rezygnację z zasadniczej służby wojskowej – obecnie ma znaczenie marginalne.

Aktualny pozostaje zatem pogląd, mający moc zasady prawnej, wyrażony w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2009 r. I KZP 32/08 (OSNKW 2009 z. 4 poz. 27), zgodnie z którym okresy odroczenia wykonania kary pozbawienia wolności wskazane w art. 151 § 1 k.k.w. – są nieprzekraczalne. Stosownie do obowiązującego obecnie brzmienia art. 151 § 3 k.k.w. – bieżą one od dnia pierwszego postanowienia w tym przedmiocie. **Możliwość orzekania w kwestii dalszego odroczenia wykonania kary pozbawienia wolności na podstawie art. 151 § 1 k.k.w., a w konsekwencji także co do potencjalnego ponownego warunkowego zawieszenia jej wykonania na podstawie art. 152 § 1 k.k.w., jest zatem związana ze zróżnicowaniem tych okresów wynikającym z art. 151 § 1 zd. pierwsze i zd. drugie k.k.w. oraz uzależniona od ich upływu.**

Z uwagi natomiast na brak związku z realiami sprawy, poza rozważaniami należało pozostawić zagadnienie wzajemnej relacji przesłanek przedmiotowych i podmiotowych, tj. sytuację, w której podstawę odroczenia wykonania kary na okres do roku stanowiły „zbyt ciężkie skutki” dla skazanego lub jego rodziny, a następnie zmaterializowała się podstawa odroczenia przewidziana w art. 151 § 1 zd. drugie k.k.w.

Mając to wszystko na uwadze Sąd Najwyższy postanowił, jak na wstępie.